

—97 var til Forhandling i det andet Ting, fandt paagældende Udvalg det uheldigt, at der saaledes i længere Tid vilde blive ganske uensartede kommunale Forhold i Købstæderne, idet man saaledes i et langt Tidsrum vilde have folkevalgte Borgmestre i nogle, kongevalgte i andre Byer. Denne Betragtning kan være rigtig, men Forholdet behøver slet ikke at indtræde, thi ved en Forandring af Købstadkommunallovens § 2 i den her foreslaaede Retning ophører med det samme Regeringens Ret til at vælge et Medlem af Byraadet og dermed ogsaa vedkommende Byfogeds kommunale Bestilling. Der sker ikke i vedkommende Embedsmands Forhold nogen anden Forandring, end om den vedkommende havde været valgt af Byens Vælgere til Medlem af Byraadet og af Byraadet valgt til Formand. De 6 Aar ere forløbne, han træder tilbage fra sin kommunale Gerning, sidder som hidtil i sit Embede og med den til dette knyttede Lønning, og Forandringen vil altsaa kunne træde i Kraft straks og overalt. Disse Bestemmelser i Lovforslaget, der jo ikke vedrøre dets Princip, forbeholder jeg mig derfor senere at være med til at søge ændrede. Jeg tror, at den Opfattelse, jeg har gjort gældende her, vil vise sig at være rigtig, saaledes at der her hverken skal nogen særlig Lovbestemmelse for at udskille disse Gerninger fra hinanden, eller at Forandringen maa vente, indtil der indtræder Embedsledighed i Byfogedembedet, saaledes som man ellers maa gøre ved større Jurisdiktionsforandringer o. desl.

Med det samme jeg har Ordet for at tage dette Forbehold angaaende enkelte af Lovforslagets Bestemmelser, vil jeg dertil knytte en anden kort Bemærkning. Naar vi her søge at gennemføre, at Byraadene fremtidig selv vælge deres Formænd, og at der altsaa ikke tilføres Byraadene et af Regeringen valgt Element, saa er det i Virkeligheden et af Købstædernes allerførste, og vel derfor ogsaa allerstørste, allernaadigste Privilegier, vi her berøve dem. Det skal dog ikke fordølges, at naar vi her foreslaa en Sag, som vi tro i høj Grad maa bifaldes af Købstæderne, og hvortil der efterhaanden virkelig har vist sig at være Trang, er det alligevel deres allerstørste, allernaadigste Privilegium, vi ville tage fra dem. Da Enevælden indførtes i 1660, udstedte, som bekendt, den enevældige Konge, nu højsalig Frederik III, forskellige Privilegier til de Stænder, der havde gjort sig fortjente i den Anledning; Kongen udtaler i Privilegium af 24de

Juni 1661, som blev tilstaaet Købstæderne, at de ved deres Tilslutning til Enevældens Indførelse havde „ladet se deres underdanige Devotion, Inclination, Troskab og Kjerlighed mod Kongen og det Kgl. Huus“, og derfor vilde nu Kongen til Gengæld „af Kongelig Clements, Mildhed og Naade“ give og bevilge forskellige Naadegaver til Købstæderne. Det første, han af sin Kongelige Clements, Mildhed og Naade gav Købstæderne, svarer naturligvis til Adelsstandens første Privilegium. Det første, han ved samme Lejlighed og i samme Anledning giver til Adelen, er dette: „Først undes og gives Adelen herefter Hals- og Haand over deres Bønder og Tjenere“. Det var nu ikke slet saa stort, hvad der kom først i Købstædernes Privilegier. Den første Artikel i disses Privilegium var dette: „Købstæderne skal af Kongen og Hans Arvinger og efterkommende Konger udi Danmark og Norge herefter med qualificerede Borgmestre forsørge.“ Det var altsaa det, Købstæderne fik som første og største allernaadigste Privilegium for deres Devotion Inclination o. s. v., at Kongen herefter selv vilde forsørge dem med deres Borgmestre. Det andet af Privilegierne var dette, at for saa vidt der ikke var nogen rimelig Løn til disse Borgmestre hjemme, skulde Kongen „for deres Bestilling dem naadigst efter Lejlighed betænke.“ Endelig var det tredje af disse allernaadigste Privilegier det, at „naar nogen kongelig Befaling til Købstæderne skal udgaa, vil Kongen dem immediate til Borgmester og ikke til sin Ombudsmand, som tilforn har været brugeligt, lade ekspedere.“ Dette sidste kunde man i og for sig synes var ikke noget stort og i alt Fald langt under den store Gunstbevisning, at Kongen fremtidig selv vil beskikke og sende dem en Borgmester, men det viser sig alligevel, at det tredje var noget, Købstæderne have sat Pris paa den Gang; dette, at de kunde faa de kongelige Ordre sendte direkte. Købstædernes Repræsentanter vare nemlig samlede i Anledning af Hyldingsakten 1648, og som vi kende endnu fra Købstadforeninger, at man vedtager Resolutioner og udtaler, hvad man har paa Hjerte, saaledes havde de ogsaa den Gang, nu da de vare komne sammen, noget at bede om. Og det, som de satte pro primo af, hvad de vilde bede Majestæten om, det var: „Ere Købstæderne underdanigst begærendes, at de maatte nyde den Naade, som de have nydt af Arilds Tid, at hvis den høje Øvrighed haver dennem at befale, det Byernes Øvrighed selv naadigst